

Mittuniversitetet
MID SWEDEN UNIVERSITY

Redet

Att renovera en ovanlig och dyrbar möbel

Lotta Rinse

MITTUNIVERSITETET

Avdelningen för Industridesign

Examinator: Marianne Jämstäter, marianne.jamtsater@kramfors.se

Handledare: Linnea Kempe, linnea.kempe@kramfors.se

Författare: Lotta Rinse, lotta.rinse@gmail.com

Utbildningsprogram: Möbel- och byggnadshantverk, möbeltapetsering 120 hp

Huvudområde: Möbel- och byggnadshantverk

Termin, år: VT, 2016

Sammanfattning

Jag har renoverat en ovanlig fåtölj av Carl Malmsten vid namn Redet. I min uppsats redogör jag för mitt tillvägagångssätt för fåtöljen, vilket har inneburit ett nytt resårhus och en ny traditionell stoppning i kroll. Jag beskriver hur man gör när man ska malla upp och sy en rygg bestående av pipor samt diskuterar olika sätt man kan lösa problem som uppstår när man bland annat använder sig av en snodd som har en sömsmån. Jag redogör för hur man ska göra när man syr en plymå samt det övriga klädnadsarbetet.

Jag har valt att mer eller mindre fokusera min uppsats på hur man ska hantera renoveringen av en ovanlig och dyrbar möbel. Det absolut viktigaste är göra en noggrann förstudie där man detaljerat dokumenterar hur möbel ser ut och är gjord i varje stadium samt forska efter så mycket information som möjligt om möbeln. Att hitta så många referensbilder som möjligt underlättar arbetet då man hela tiden ska sträva efter att möbeln man jobbar med ska vara så trogen originalet som möjligt.

Nyckelord

Möbeltapetsring, Carl Malmsten, Redet, Pipor, Resårhus, Traditionell stoppning, 1930-tal.

Innehållsförteckning

Nyckelord.....	2
Innehållsförteckning.....	3
1 Inledning	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Problemformulering.....	4
1.3 Syfte	5
1.4 Avgränsningar.....	5
1.5 Metod.....	5
1.6 Befintlig kunskap	5
2 Genomförande.....	6
3 Resultat.....	16
4 Diskussion.....	17
Källförteckning.....	18
Tryckta källor och litteratur	18
Otryckta källor.....	18
Internet.....	18

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Jag kommer att arbeta med den ovanlig möbel designad av Carl Malmsten. Fåtöljen har fått namnet *Redet*. Det finns inte mycket information om denna möbel då den är av en sällsynt modell. Under mitt arbete ställdes jag inför olika val om hur jag skulle gå tillväga. Eftersom det är en sällsynt möbel ville jag inte frångå originalets formspråk. Jag ville att min fåtölj skulle vara både funktionell och möta min beställares krav.

Jag fick försöka hitta bilder på möbeln och utifrån dessa se vad som var gemensamma detaljer på alla och därefter dra slutsatser om hur möbeln borde utformas. I uppsatsen berättar jag utförligt hur mitt arbete har gått till väga, vilka val jag gjort och motiven till dessa.

1.2 Problemformulering

- Vad är det viktigast man ska tänka på när man ska renovera en sällsynt och dyrbar möbel?
- Hur ska man förhålla sig till design, funktion och beställare?

1.3 Syfte

Syftet med mitt arbete är att skapa en övergripande och ingående redovisning av tapetserar arbetes olika moment samt varför man gör på ett specifikt sätt.

1.4 Avgränsningar

Arbetet handlar om processen att klä om och renovera en sällsynt och dyrbar möbel. Jag kommer gå in kortfattat på vem som designat möbeln och historiken bakom den. Jag diskuterar hur man bör gå till väga i arbetet när man jobbar mellan originalets formgivning och funktioner samt de olika momenten under renoveringen. Jag har valt bort att forska vidare i Carl Malmsten och hans liv och verk.

1.5 Metod

Mina frågeställningar har jag fått svar på under det praktiska arbetet med fåtöljen. Eftersom mitt arbete fokuserar mycket på processen, det vill säga en ingående redovisning av de moment jag genomfört. Jag har alltså använt mig av praktisk metod. Jag har även vänt mig till mina handledare när jag har varit osäker på hur jag ska gå till väga.

Jag har också använt fåtöljen jag jobbat med som en praktisk källa för att se hur jag kan gå tillväga med mitt arbete. Liksom bildreferenser för att se hur möbeln såg ut när den designades i syfte att lättare kunna avgöra vilka beslut jag skulle ta i arbetsprocessen för att få formspråket så riktigt som möjligt. Jag har även sökt information om fåtöljen, delvis då jag har haft kontakt med Stiftelsen Siv & Carl Malmstens Minne och delvis då jag sökt information i litteratur. Jag har även sökt efter relevant information på internet.

1.6 Befintlig kunskap

Det finns en hel del litteratur om hur man tapetserar om möbler, *Möbelstoppning som hantverk (1988)*, är en av de källor jag använder mig mest av då det är en av de få handledningsböcker på en avancerad nivå som finns på svenska. Den boken har varit användbar under det praktiska arbetet då man kunnat vända sig till den när man behövt rådgivning.

Jag har även använt mig av boken *Svenska Stolar (2014)* där det funnit information om möbeln jag jobbat med. Boken har även varit bra att använda som bildreferens när jag tagit beslut om möbelns formgivning.

En annan bok som har varit den största hjälpen när det kommer till bildreferens är *Carl Malmsten- Schwedische Möbel (1954)*. Den har nämligen bild på en inredning där min möbel står med i dess originalskick.

2 Genomförande

Möbeln jag arbetar med är en fåtölj vid namn Redet, designad av Carl Malmsten 1936. Han formgav fåtöljen till en professor N. Antoni som ville ha en fåtölj hans hustru kunde sitta i med benen slängda över armstödet.¹ Malmsten är en av Sveriges mest betydelserika formgivare som har lämnat efter sig ett unikt kulturarv².

Fåtöljen Redet är av en mycket ovanlig modell. Det finns inte så många exemplar då den inte producerades under någon längre period. Det finns därmed inte heller särskilt många förlagor. Vid kontakt med Stiftelsen Siv & Carl Malmstens minne visar det sig även att ritningar och beskrivningar av fåtöljen saknas.

Det man måste göra för att hålla den så pass nära originalformen som möjligt är ett grundligt förarbete genom att dokumentera möbels nuvarande skick. Ytterligare information kan fås genom att leta reda på bilder där man kan se hur den såg ut när den kom till.

När man ska knyta ett nytt resårhus är det alltid till en fördel att vara noggrann innan man börjar med att ta bort de gamla resårerna. Ett bra knep är att spika upp ett snöre eller flera på möbelns sarg. Snöret ska gå mellan resårerna i en rak linje så att man lätt kan mäta de olika resårernas höjder i redan knutet tillstånd. Anledningen till att man mäter från snöret är för att man inte kan mäta från den befintliga sadeljorden då den ofta har säckat ihop. I detta stadium kan man lätt se hur slutresultatet bör vara om det inte är så att resårhuset är i ett allt för dåligt skick. Här kan man ta ut höjden på resårerna och om resårhuset görs i en viss lutning.

Detta kan man också se om det finns en stopplista, stopplisten är ofta monterad med en viss lutning eller ingen lutning allt. Det är som ett facit för sitsens utformning då den ska följa armstödslisten i såväl lutning som höjd. Ett resårhus ska i knutet tillstånd vara ca 3 cm under stopplisten.

¹ Gordan, Dan; Svenska Stolar; Stockholm, Norstedts, 2014

² carlmalmsten.se, Om Carl Malmsten, Möbelarkitekten

Om man har ett resårhus som är i relativt gott skick är det till fördel att notera hur resårerna varit knutna. Var har resårnsörningen börjat, har man startat från möbelns sarg eller har man dragit snörena genom sadelgjorden och fäst dem på undersidan? Vilka ringar på resåren har man knutit på för att få ner dem? Gör man ett noggrant arbete redan i denna fas i arbetet kommer resten av snörningen gå smidigare.

Resårhuset på min möbel har en rundare form. Detta leder till att man får snöra resårerna rad för rad och sedan binda ihop dem med en sidledssnörning. Normalt sett brukar resårerna stå bredvid varandra i raka linjer som går både lodrätt och vågrätt. När man jobbar med en möbel med en rund sits så fungerar inte detta. Då får man anpassa resårens placering och hur man knyter dem.

Det första steget är alltid att fästa en sadelgjord. Har man varit noggrann tidigare och markerat ut var de gamla sadelgjordarna suttit så är detta steg enkelt. Här kan man dock göra ett snabbt övervägande och se om det finns ett bättre sätt att placera sadelgjordarna för att resårerna ska få den stabilitet de behöver. Man eftersträvar alltid att kunna sätta resårerna på kryssen som blir av den flätade sadelgjorden. Anledningen till att man gör på det sättet är att man då kan fästa resåren med fyra stabila fästpunkter som ligger mittemot varandra.

I resårhuset jag jobbat med har detta inte varit en möjlighet till hundra procent. Min lösning på det har varit att ha fler sadelgjordar än vad man normalt sett använder sig av.

Sadelgjord kan fästas på flera sätt. Vissa använder bara häftklammer, andra använder bara sadelgjordsspik och somliga använder både och. Det man måste tänka på oavsett vilken metod man använder är att ha flera fästpunkter över sadeljordens trådar. Ska man spika sadelgjord med häftklammer är det bra att sätta dem på snedden så att stiftet går över flera trådar.

När sadelgjorden är spikad är det dags att fästa resårerna. När man ska placera resårerna bör man tänka på var knutarna kommer, hur resåren rör sig och var den högsta punkten på resåren ligger.

Man vill alltid att resårhuset ska sträva framåt. När man sätter sig i en möbel med ett resårhus så gör man det med en bakåtsträvande rörelse. Resårhuset behöver då motverka denna bakåtrörelse och röra sig med en jämnare, framåtsträvande sviktning.

Det finns många olika sätt att göra, somliga sätter resårerna med knutarna i åtanke. Det vill säga, placerar ut resårerna med knutarna placerade åt ett visst håll, till exempel kl. 10 och kl. 5. Andra placerar resårerna utefter resårens högsta punkt och vart resåren ska någostans, åt vilket håll resåren bör sträva i knutet tillstånd.

När man kommit fram till hur resårerna ska stå så fäster man dem med stygn som går runt resårens ring och sadelgjorden. Man fäster resåren på fyra punkter, tanken att man ska gå den kortaste vägen utan att korsa garnet, man brukar göra detta i ett Z liknande mönster.

Bilden visar hur stygnen som håller fast resårerna ser ut från ovasidan.

Det är en fördel att förbereda snörningsarbetet innan man fäster resårerna med att spika sadeljordsspiken och snörena som ska användas. Detta på grund av att det kan vara svårt att komma åt att spika annars.

Man börjar resårhussnörningen med att göra ett första ställvarv. Det första ställvarvet innebär att det är här man tar och sätter den generella höjden på sina resårer. Detta ställvarv görs oftast i lodrät riktning. I fallet md Redet var man tvungen att dra första ställvarvet från undersidan. Det vill säga att man var tvungen att fästa sadeljordsspiken på möbelns undersida och dra upp snöret genom sadelgjorden och därefter snöra ner resårerna. Anledningen till detta var att resårerna i möbeln är av den lägre modellen med 5 ringar. Detta gör att om man skulle gå från sargens ovasida så skulle man inte kunna dra ner resårerna tillräckligt mycket och samtidigt behålla en stabilitet i rörelsen.

Man börjar resårsnörningen med att ta resårgarnet som är fäst i sargen med sadeljordsspiken, garnet i första ställvarvet gör man med ett dubbelt garn där den ena ändbiten är längre än den andra. Man börjar med det kortare snöret och gör omslag³ på varje resår. Man går därmed i en av resårens ringar till den andra, här eftersträvar man att sätta snöret lägre i de bakre och främre resåren och högre i de mellersta. Detta gör att man får en stadigare hävskraft när man ska tvinga ner dem till en optimal höjd. Det är även här man ställer resårens lutning. Det vill säga åt vilket håll resåren ska jobba för att få optimal svikt.

Omslagen fixeras med den andra änden på snöret med låsningsknutar. När resåren är nere i den höjd man önskar och har den position som jobbar bäst ska man göra ett sista ställvarv. I detta ställvarv brukar man fokusera på att dra fram resåren i framkant och ställa ut dessa så att man får en bra sits. I det här fallet behövs inte detta på grund av resårhusets form. Istället ska framkanten snöras separat. Det innebär att man drar ner varje resår för sig och som senare binds samman med ett ställvarv i lodrät riktning.

Bild visar hur en resår ser ut när den är knuten enskilt.

Anledningen till att framkanten snörs separat styrs av möbelns form. Möbeln har en sarg som är rätt så bred och dessutom rund. Detta gör att man som tidigare nämnt, inte kan ställa alla resårer på rad då de inte skulle täcka upp den yta som sitsen täcker.

När alla resårer är nedknutna och fästa ska tenen på. Tenen fästs med antingen ett vaxat snöre eller metallfästningar. Båda fästmetoderna ger samma slutresultat men om möbeln tidigare har haft metallfästen är det bra att återanvända dessa då de inte går att få tag på nya och för att det är ett snabbare sätt att fästa med.

³ Omslag är en typ av knut där man bara virar snöret runt resårens ring.

I min möbel upptäckte jag att placeringen av en av resårerna var tvivelaktig. När jag placerade ut resårerna från början tänkte jag över hur dem satt innan och hur jag ska sätta dem nu. Här ställde jag ut resårerna på så raka linjer som möjligt för att underlätta snörningen. Detta innebar att det blev en glipa mellan resåren och tenen. Det justerades med att tränsa fast tenen och resåren med ett snöre så att det blir en stabil övergång.

När tenen sitter fast så bör man göra en snörning som går i både lodrät och vågrät riktning som ett nätverk mellan resårerna. Dessa snören fäster man i sargen för att sedan knyta fast i tenen och gå i ett rakt sträck där man slår en knut vid varje snöre och korsar samt fäster i sargen på motsatt sida. Funktionen med den snörningen är så att grundväven man fäster ovanpå resårhuset inte ska "ramla" ner i tomrummen mellan resårerna.

Stoppningen av möbeln börjar med att man fäster en grundväv av en tjockare linnekvalitet över resårhuset. Man kan antingen svepa väven och lägga veck vid kanterna eller formsy väven med en kantbotten. När linneväven ligger på häftar man upp den och syr fast väven i resårerna med ett 5-trådigt seaminggarn eller mattvarp då dessa garn är kraftigare och håller bättre. Man syr fast resårerna på fyra punkter, även här fäster man dem i ett Z mönster. Detta gör man för att väven inte ska röra sig när resårerna belastas. Man syr också fast väven i tenen för en extra fästpunkt.

Bilden visar hur det ser ut när grundväven är fäst.

När väven är fast sydd gör man fastredningsstyng⁴. Stygnen görs med jämna mellanrum ca 8 cm in från kanten. Stygnen görs så pass stora att man ska få in handen i dem, dessa stygn gör man över hela sitsen.

⁴ Fastredningsstyng är långa stygn vars funktion är att hålla fast stoppningsmaterialet.

När det kommer till att välja stoppningsmaterial är det två sorter som är vanligast. Det är krollsplint och celocrine, kroll bygger snabbare upp en stoppning, celocrine ger ofta en lite mjukare känsla i stoppningen. Eftersom det ligger en plymå i fåtöljen spelar komforten inte någon större roll och man kan använda det material som bygger snabbare.

Bilden visar det vikta stoppningsmaterialet som bildar framkanten.

När man stoppar sitsen ska man se till att jobba med lika stor mängd kroll varje gång man lägger in dem i fastredningsstygnen. Det gäller att få ett jämnt lager över hela stoppningen och när man ska fästa materialet i framkanten kan det vara en fördel att man försöker vika ihop materialet och lägga in det så att man redan i detta stadium får en välformad framkant.

När man har en jämn stoppning spänner man upp en entränning⁵ över hela sitsen. Det gäller att spänna upp denna ordenligt så att man lätt kan se om stoppningen man har är jämn. När man är nöjd med hur det ser ut så gör man genomdragsstygn som går genom stoppningen ner till grundväven. Detta både komprimerar stoppningen samt håller den på plats.

Man kan göra dessa stygn på olika sätt, det traditionella är att man tar en dubbelspetsad nål och tar ett längre stygn på sitsens ovansida och på undersidan så tar man ett kortare stygn när man ska upp till ovansidan. Det är viktigt att man ser till att man inte råkar göra dessa stygn över några resårer eller dylikt vilket kan vara svårt när man har ett resårhus som redan är på plats.

⁵ En entränning är en glesare väv.

Det andra sättet är att använda sig av abheftklammer, persiennlina och en specialnål⁶. När man jobbar med dem så trär man alla klammer på persiennlinan i förväg och lägger därefter en klammer i skåran som finns på specialnålen och trycker ner nålen genom stoppningen till dess att man känner att man gått genom grundväven, där man då trycker ner utskjutningsmekanismen.

Efter genomdragen så bör man fylla upp alla yttre kanter, speciellt framkanten. Det är till fördel att prima ut material redan i det här stadiet då man snabbt kan se hur framkanten blir. Här strävar man att få en framkant som är hård, som man kan forma och som sticker ut tillräckligt mycket över möbelns framsarg. Enträningen stoppar man in under stoppningen och när man känner att framkanten är där man vill ha den så fäster man den med langettstygn.

Det är även i detta stadium man kan se till att fylla ut kanterna på sidorna och bak på möbeln. Det är en fördel att göra det med träull då det materialet är kompakt, billigt och lätt att arbeta med. När man ska fylla ut sidorna på möbeln på det här sättet är det en bra regel att fylla upp ca 3 cm eller halva stopplisten. Anledningen är att det då inte kommer synas några glipor mellan rygg och sits i färdigt tillstånd.

För att forma en sits så brukar man göra det med att sy av en framkant. Detta gör man med speciella stygn som fångar upp stoppningen och låser fast den. Man kan sy av en kant flera gånger för att få den hårdare och fastare. När man gör en möbel som ska ha en plymån liggandes på sitsen bör man forma framkanten så att den drar uppåt. Detta hindrar plymån att glida ur fätöljen. Man kan även förstärka detta med överstoppningen.

Bilden visar hur sitsen ser ut när framkanten sytts av.

⁶ Specialnål är ett redskap med en skåra där man lägger en abheftklammer och en utskjutningsmekanism.

Arbetet med överstopningen börjar med fördel att malla upp och sy ihop domestiken. Domestiken är det tunna bomullstyg som man avslutar stoppningsarbetet med, det håller överstopningen på plats.

Överstopningen i detta fall består av en kil som man skapar med celocrine, tagel och bomullsvadd. Denna kil ligger längst ut på sitsen och är ca 12 cm bred. Domestiken består av tre separata delar, en större del som täcker sitsen, en del som följer sitsens form och som håller materialet för kilen på plats och en del som täcker sitsens framkant. För att materialet ska ligga på plats fäster man domestiken genom att sy fast alla sömsmåner. I resten av sitsen är de gropar som kan skapas av genomdragen ifyllda med tageltussar och det ligger en bomullsvadd under domestiken. Framkanten är stoppad med tagel och vadd.

Klädnaden av fåtöljens sits gjordes på samma sätt som domestiken. 3 separata delar sys ihop, sitsens kil och framkant kläs i det valda tyget medan övriga sitsen kläs i en linneväv.

För att ryggen ska kläs på ett bra sätt där tyget ligger slätt och sömmarna hamnar i skårorna är det enklast att malla upp pipans form, att nåla upp tyget trådrakt och att spänna upp två grövre trådar, till exempel persiennlina som läggs i skårorna på vardera sidan av pipan. När tyget är uppspant är det bara att krita utefter sträcket alternativt krita ut sömsmånen man vill ha direkt.

Bilden visar hur man kan malla upp tyger på piporna.

Ett tips är att sy ihop varje del allt eftersom med långa stygn på symaskinen, det är då lätt att se om man behöver göra några ändringar. När man ser att allt sitter som det ska sprättar man upp och syr ihop allt igen, denna gång med en möbelsnodd som ligger mellan varje pipa och som definierar pipans form.

Efter sömnaden så måste man fästa piporna så att snodden inte hänger i luften. Detta görs för hand då dessa pipor är sydda med en snodd med sömsmån istället för vanlig snodd eller med keder. Om man hade sytt piporna med något av de senare alternativen hade man kunnat spänna ner tyget i skårorna med hjälp av kedern alternativt en persiennlina som man kunnat sy in i sömsmånen.

Bild visar hur man syr fast piporna i sömsmånen med backstygn.

Här får man alltså se fast sömsmånen med raka backstygn längst hela pipan, lägga på en gråvadd över pipan som tunnas ut på sidorna, lägga över hela tygstycket, nåla upp pipan och sy fast sömsmånen på samma sätt. Det gäller att hela tiden ha koll på var man syr och med vilken spänning man fäster tyget. Man får dubbelkolla under tidens gång så att snodden ligger rakt och i skårorna.

Efter sömnadsarbetet med piporna är resten av arbetet relativt smärtfritt. Då tyget redan sitter fast på ryggen och därmed inte kan röra sig. Resterande tyg häftas fast, de veck som eventuellt ska läggas och de uppklipp som behövs för att tyget ska hamna rätt görs. Vid armstödet slut kastas tyget fast och plattas ut så mycket så möjligt för att skapa en behaglig övergång mellan armstöd och chatose.

Chatosen kommer som ett avslut på armstödet formas till och sys fast med smygsöm med en urtunnad gråvadd under. Där chatosen möter yttre ryggen häftas den fast. Snodden som sys fast dras in under armstödet och fästs på undersidan av möbelns stopplista. Därefter syr man stygn som följer snoddens vridning och lägger sig mellan snoddens trådar för att sedan fästas i tyget och detta upprepas tills hela längden sydd.

En ny ryggpapp skärs till. Om den gamla ryggpappen är bra i passformen bör man malla av den. Pappen skärs ut och kanterna fasas av så att man inte ska känna några tydliga kanter när den sitter fast på möbeln. Det är en fördel att i det här stadiet malla upp var man ska skarva yttre ryggen samt övergången mellan armstödet och ryggen. Vid armstöd och rygg vill man ofta lägga sömmen så att den möter sömmen som ligger på insidan av möbeln. Det är bra att använda sig av ett lod när man ska malla upp dessa sömmar, det räcker med att man når upp ett snöre med en tyngd i änden där man vill att sömmen ska hamna.

Här börjar man med att nåla och häfta upp tyget så att det ligger spänt och trådrakt, sedan fäster man lodet och ritar upp vart skarven ska hamna på vardera tygstycke. Om det är en fåtölj som är stor och rund som i detta fall kan man behöva skarva ryggens tyg på ytterligare ett ställe.

Eftersom fåtöljen är asymmetrisk så finns det inte ett självklart ställe vart skarven på andra sidan ska komma. Här får man tänka vad som är mest behagligt för ögat. Det är bra att undvika att lägga skarven för nära ryggens slut, utan flytta in den en bit och låta skarven möta en av pipornas skårer. Detta ger mer harmoni för ögat och blir där av inte lika iögonfallande.

Efter att man mallat upp skarvarna sys bitarna ihop, en tunn fiberfill fästs över pappen och tyget nålas upp med en öppen kant. När tyget är uppnålat klipps överflödigt tyg bort och den sömsmån som blir över viks in så att det blir en jämn och fin kant längs hela ryggen. När tyger är noggrant uppnålat smygsys tygstycket fast runt hela ryggen och därefter fästs undertill. När man ändå fäster det sista tygstycket på möbeln kan man passa på att fästa en underspänning under möbeln.

Nu när hela möbelns stomme är klädd är sista momentet att sy en ny plymån. Om tyget som satt på plymån tidigare såg bra ut kan man malla av det. Tyget sprättas upp och den gamla sömsmånen klipps av. Tygmallarna nålas upp på det nya tyget och rita av med önskad sömsmån. När allt är uppritat klipps tyget ut, overlockas och delarna sys ihop. När man syr ihop plymån är det bra att ha tydliga markeringar på det gamla tyget som man för över till de nya delarna. Då kan man lätt se under sömnadens gång se om bitarna har hamnat där de ska eller ifall tyget dragit iväg på något ställe. När man syr en plymån som inte är vändbar kan man lika gärna ha ett annat tyg en bit in på undersidan av plymån. När man sytt ihop alla delar och stoppat in plymåkärnan kan man se om man behöver göra ändringar. När man syr en plymån som är rund kan tyget växa på skrådden, då måste man ta in tyget tills det ligger slätt över plymåkärnan och snodden ligger synlig runt hela plymåns översida. Är man nöjd med hur plymån ser ut så är det sista momentet att smygsys ihop plymåns undersida och kantbotten som man lämnat öppen. Här är det viktigt att man ser till att kantbotten är samma höjd överallt och att tyget på undersidan ligger slätt så att det inte blir bubblig när man syr ihop delarna.

3 Resultat

Det absolut viktigaste som jag kommit fram till när man arbetar med en sällsynt möbel är att man gör ett noggrant förarbete. Det är viktigt att ta många bilder på hur det såg ut innan så man kan efterlikna det uttrycket som tidigare varit. Det är också viktigt att forska om möbeln, jobbar man med en möbel av en känd designer så finns det ofta information att få tag på. Att få tag på information, speciellt gamla bilder på möbeln att använda som referensmaterial har underlättat arbetet då man lätt kan hänvisa de beslut man tar till en källa.

Möbeln man har framför sig under jobbet är också en av de viktigaste källorna när det kommer till att få information om hur det sett ut tidigare. Man kan få mycket information genom att se hur det är gjort tidigare.

Ju grundligare förarbete och fördjupning man gör avseende möbelns formgivning desto mindre blir problemen som kan uppstå under arbetets gång. Vet man hur möbeln ska se ut alternativt hur man vill att den ska se ut innan man börjar arbetet så kan man lätt arbeta sig vidare. Man vet vart man ska, man vet vilka material man har och vilka metoder man kan använda för att komma dit man ska. Därefter kan man ta de beslut som behöver tas mellan de alternativ som finns tillgängliga. Det är här man får brottas med frågan vad som är viktigast funktionalitet eller trohet mot den ursprungliga formgivningen.

När man jobbar med en möbel som är sällsynt eller över huvudtaget bara känd så är det viktigt att leda beställaren när det kommer till val som påverkar formspråket. Man måste förklara att de beslut man tar som ändrar möbelns form påverkar möbelns värde i både ett ekonomiskt perspektiv och i ett kulturarvsperspektiv.

4 Diskussion

När det kommer till att klä om en sällsynt möbel med ett speciellt formspråk kan det vara lätt att göra misstag när man tar olika beslut under arbetets gång. Jag har försökt få formspråket med min möbel så nära originalet som möjligt.

När man dessutom har en möbel som det inte finns särskilt mycket information om eller bilder på så är det lätt att rationalisera besluten man tar. I min möbel har jag rationaliserat ett beslut och gjort ett moment på ett sätt som man gör på andra möbler. Jag gjorde en kilformad framkant på den fasta sitsen. Det är inget fel på det men när jag kollade igenom de bilder jag hittat på möbeln kan man se att formen på framkanten är annorlunda från det jag har gjort. Där har de sytt av framkanten så att det nästan blir en skålning. Man får samma effekt av båda dessa sätt, de vi säga att det skapar ett slags stopp så att plymån inte glider ut ur fåtöljen.

Det är sådana grejer som är viktiga att tänka på och forska efter om innan man börjar med arbetet, speciellt om man ska eftersträva att få möbel så lik originalet som möjligt. Nu är inte formen på min framkant ett stort misstag, med det är en frihet jag tagit i formspråket.

När det kommer till att sy pipor finns det säkert lättare sätt än det jag testade. Problemet som uppstod när jag hade en möbelsnodd med sömsmån var alltså att jag inte kunde dra ner tyget mellan piporna utan var tvungen att sy fast pipornas sömsmån för hand i skårorna. Detta gjorde att tyget inte kommer ner tillräckligt långt i skårorna och att snodden inte ligger rakt hela vägen. Det var dessutom väldigt tidskrävande att handsy varenda pipa och det blev svårt att kontrollera hur pipans överstoppning skulle komma att ligga.

Det var ett problem som inte skulle göra igen. Jag hade valt ett annat sett med en vanlig snodd som man syr på efter att tyger redan är neddraget. För att få ned tyget så skulle jag göra en lösning där man syr in en persiennlina i pipornas sömsmån som gör att man lätt och snabbt kan spänna ned tyget.

Källförteckning

Tryckta källor och litteratur

Artaria, P. (1954) *Carl Malmsten- Schwedische Möbel*. Basel

Gordan, D. (2014) *Svenska Stolar*. Stockholm

STC, (1988) *Möbelstoppning som hantverk*. Arlöv

Otryckta källor

Fåtölj Redet, 1936, Carl Malmsten, Stockholm

Internet

Stiftelsen Siv & Carl Malmstens Minne, *Om Carl Malmsten, Möbelarkitekten*

<http://carlmalmsten.se/om-carl-malmsten/mobelarkitekten/>

Hämtad 2016-05-26